

รายการที่ ๑

การสร้างความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มาตรา ๑๓๐ และมาตรา ๒๐๐)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดการดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่ ตามความในมาตรา ๑๓๐ ประกอบมาตรา ๒๐๐ ดังนี้

มาตรา ๑๓๐ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๔๒ มาตรา ๑๐๓ และมาตรา ๑๕๘ ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีได้มีเงินเดือนและตำแหน่งประจำ

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งดำรงตำแหน่งหลายตำแหน่ง ให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินสำหรับตำแหน่งที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำเพียงตำแหน่งเดียว

บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นตามวรรคหนึ่ง ให้เก็บรักษาไว้ที่หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่ และให้ถือเป็นความลับในราชการที่จะเปิดเผยมิได้ เว้นแต่จะส่งมอบให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ร้องขอ หรือเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๐๓ หรือเมื่อมีกรณีที่จะต้องดำเนินการสอบสวนทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐย้ายไปสังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใหม่ ให้หน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นสังกัดอยู่เดิมส่งมอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้นั้นให้แก่หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไปสังกัดใหม่ ทั้งนี้ ภายในสามเดือนนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นพ้นจากหน่วยงานของรัฐนั้น

ระยะเวลาการยื่น แบบรายการ หลักเกณฑ์ วิธีการยื่นและการเก็บรักษาบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องคำนึงถึงการตรวจสอบได้ ความสะดวก และไม่สร้างภาระจนเกินจำเป็น ในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจะยกเว้นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จ้างมาเป็นการชั่วคราว หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบางประเภท ให้ไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่งก็ได้

ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งและวรรคหก

มาตรา ๒๐๐ ในวาระเริ่มแรก เพื่อมิให้เกิดภาระเกินสมควร ในการตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๑๓๐ จะกำหนดการเริ่มใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละระดับหรือแต่ละประเภทแตกต่างกันตามที่เห็นสมควรก็ได้

สรุปประเด็นที่เกี่ยวข้อง

๑) ใครจะต้องยื่นบัญชีตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

- ๑.๑) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๔๒ มาตรา ๑๐๓ และมาตรา ๑๕๘ ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่ (มาตรา ๑๓๐ วรรคหนึ่ง)
- ๑.๒) ไม่ใช่บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้มีเงินเดือนและตำแหน่งประจำ (มาตรา ๑๓๐ วรรคสอง)
- ๑.๓) จะยกเว้นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จ้างมาเป็นการชั่วคราว หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบางประเภท ให้ไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินก็ได้ (มาตรา ๑๓๐ วรรคหก)
- ๑.๔) กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละระดับหรือแต่ละประเภทแตกต่างกันตามที่เหมาะสมควรก็ได้ (มาตรา ๒๐๐)

๒) ยื่นอะไร เมื่อไหร่ อย่างไร

- ๒.๑) ระยะเวลาการยื่น แบบรายการ หลักเกณฑ์ วิธีการยื่นและการเก็บรักษาบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องคำนึงถึงการตรวจสอบได้ ความสะอาด และไม่สร้างภาระจนเกินจำเป็น (มาตรา ๑๓๐ วรรคหก)
- ๒.๒) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำรงตำแหน่งหลายตำแหน่ง ให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินสำหรับตำแหน่งที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำเพียงตำแหน่งเดียว (มาตรา ๑๓๐ วรรคสาม)

๓) หน้าที่หน่วยงาน

- ๓.๑) บัญชีที่ยื่น ให้เก็บรักษาไว้ที่หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่ (มาตรา ๑๓๐ วรรคสี่)
  - ๓.๒) บัญชีที่ยื่น ให้ถือเป็นความลับในราชการที่จะเปิดเผยมิได้ (มาตรา ๑๓๐ วรรคสี่)
- เว้นแต่
- ๓.๒.๑) จะส่งมอบให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ร้องขอ
  - ๓.๒.๒) เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ตามมาตรา ๑๐๓
  - ๓.๒.๓) เมื่อมีกรณีที่จะต้องดำเนินการสอบสวนทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น
- ๓.๓) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐย้ายไปสังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใหม่ ให้หน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นสังกัดอยู่เดิมส่งมอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้นั้นให้แก่หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไปสังกัดใหม่ ทั้งนี้ ภายในสามเดือนนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นพ้นจากหน่วยงานของรัฐนั้น (มาตรา ๑๓๐ วรรคห้า)

๔) การนำไปใช้ประโยชน์

- ๔.๑) ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อร้องขอ (มาตรา ๑๓๐ วรรคสี่)
- ๔.๒) นำไปประกอบการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เมื่อต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๐๓ (ปัจจุบันคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับต้น หรือเทียบเท่า บางตำแหน่ง) (มาตรา ๑๓๐ วรรคสี่)
- ๔.๓) เมื่อหน่วยงานต้นสังกัดจะต้องดำเนินการสอบสวนทางวินัย (มาตรา ๑๓๐ วรรคสี่)

๕) ข้อจำกัด

๕.๑) ไม่กำหนดให้มีการตรวจสอบบัญชีที่ยื่นว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ ซึ่งจะต้องพิจารณาแนวทางให้มีข้อมูลถูกต้องตั้งแต่การยื่นบัญชี

๕.๒) ไม่กำหนดบทลงโทษหรือมาตรการบังคับอย่างชัดเจน ซึ่งจะต้องพิจารณาแนวทางดำเนินการให้เกิดผลใช้บังคับได้

๕.๓) กำหนดแนวทางการยื่นบัญชีที่เป็นกระดาษ ถ้าจะดำเนินการยื่นด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ จะต้องพิจารณาการจัดทำระบบ การบริหารจัดการ การดูแลรักษา

๖) อำนาจรักษาการ

ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกา (มาตรา ๑๓๐ วรรคเจ็ด)

รายการที่ ๒

สรุปแนวทางการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๒ รวมถึงเจ้าพนักงานของรัฐ ตามมาตรา ๑๐๓ ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีประกาศกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว โดยเป็นตำแหน่งประเภทอำนวยการ ระดับต้น ขึ้นไป บางส่วนแต่ยังไม่ครบทุกตำแหน่ง และได้กำหนดหลักเกณฑ์การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ดังนี้

ที่	หลักเกณฑ์	รายละเอียด
๑	แบบบัญชี	กำหนดแบบบัญชี
๒	วิธีการยื่น	๑. ยื่นแบบบัญชี ๒. เอกสารประกอบ (หลักฐานพิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน) ๓. หลักฐานการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา
๓	ช่องทางการยื่น	๑. ยื่นกระดาษ (ที่ทำการ /ไปรษณีย์) ๒. ระบบยื่นบัญชีอิเล็กทรอนิกส์
๔	วันที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน (วันที่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน)	๑. วันที่เข้ารับตำแหน่ง ๒. ทุกสามปีตลอดเวลายังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๓. พ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ
๕	ระยะเวลายื่นบัญชี	กำหนดระยะเวลายื่นบัญชีภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันถัดจากวันที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน
๖	การขยายระยะเวลายื่นบัญชี	ไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาที่ต้องยื่นบัญชี